

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 102510 20 Gž
Brčko, 28.05.2020. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE !

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Tešić Dragane, kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Nedić Srđana, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M.K. iz S., zastupane po punomoćniku Mulahalilović Osmanu, advokatu iz Brčkog, protiv tuženih D.K. iz B. i J.S. iz T., oboje zastupani po punomoćniku Ristić Predragu, advokatu iz Bijeljine, radi isplate duga, v.sp. 18.400,00 KM, odlučujući o žalbi tužiteljice, izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 102510 17 P od 19.09.2018. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 28.05.2020. godine donio je slijedeću

P R E S U D U

I Žalba tužiteljice M.K. iz B. se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 102510 17 P od 19.09.2018. godine POTVRĐUJE.

II Zahtjev tuženih D.K. iz B. i J.S. iz T. za naknadu troška za sastav odgovora na žalbu se ODBIJA.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 102510 17 P od 19.09.2018. godine (dalje prvostepena presuda) odlučeno je kako slijedi:

„I Odbija se u cijelosti tužbeni zahtjev tužiteljice, a koji glasi:

„Obavezuju se tuženi da tužiteljici, solidarno isplate dug, na ime njege i pomoći, iza umrle S.M., u iznosu od 18.400,00 KM, sa zakonskom zateznom

kamatom počev od 09.03.2017. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, a sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.“

II Obavezuje se tužiteljica da tuženim nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.120,00 KM, a sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude.“

Protiv prvostepene presude, tužiteljica M.K. iz S. (dalje tužiteljica) blagovremeno je izjavila žalbu zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom ovom sudu da njenu žalbu uvaži, prvostepenu presudu ili ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili preinači.

Tuženi D.K. iz B. i J.S. iz T. (dalje tuženi) su odgovorili na žalbu i u odgovoru potvrđujući pravilnost i zakonitost prvostepene presude pobijaju žalbene razloge i navode i predlažu da se žalba tužiteljice odbije u cijelosti kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi, a njima dosudi trošak za sastav odgovora na žalbu.

Nakon što je prvostepenu presudu ispitaio u smislu odredbe člana 330. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14, dalje Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je ocijenio da žalba tužiteljice nije osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede.

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice (tužbeni zahtjev) da joj tuženi (unuci i nasljednici iza umrle S.M.) solidarno isplate iznos od 18.400,00 KM, kojeg je ona utrošila u periodu od mjeseca jula 2009. godine do mjeseca juna 2014. godine na ime pružene njege i pomoći svojoj majci (umrloj S.M.), koja je „bila teško bolesna osoba i s obzirom da je pretrpila teške tjelesne povrede u saobraćajnoj nezgodi u vidu prijeloma ramene kosti“, uz zahtjev za dosudu zakonske zatezne kamate i troškova parničnog postupka.

Ovako postavljenom tužbenom zahtjevu, tuženi su iskazali protivljenje raznim prigovorima, pa su tako istakli prigovor nedostatka aktivne legitimacije navodom da tužiteljica nije pokrenula parnični postupak „u roku od 30 dana nakon donošenja rješenja od 22.01.2016. godine u ostavinskom postupku broj 96 o O 086775 15 O“, zatim su istakli prigovor nedostatka pasivne legitimacije navodom da „postoji zakonska obaveza djece da izdržavaju svoje roditelje koji to nisu u mogućnosti da sami sebi obezbjede“, kao i prigovor zastare potraživanja

navodom da „je u najvećem dijelu nastupila čak i apsolutna zastara za potraživanja“, te su osnovanost tužbenog zahtjeva osporili i navodom da „tužiteljica nema niti jedan materijalni dokaz za svoje tvrdnje“, a prigovorili su i vrijednosti predmeta spora.

Odlučujući o tužbenom zahtjevu, polazeći od činjeničnih tvrdnji na kojima tužiteljica temelji tužbeni zahtjev, te činjeničnih tvrdnji i argumenata kojima su se tuženi suprostavili tužbenom zahtjevu i pozivajući se na rezultate rasprave (dokaze koji su trebali potvrditi ili pobiti njihove zahtjeve i navode):

da je rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj: 96 o O 086775 16 O 2 od 23.02.2017. godine proveden ostavinski postupak iza umrle S.M. (dalje ostaviteljica), čija je zaostavština uručena njenoj kćerki M.K. (tužiteljici), sa dijelom od 1/3, i unuku D.K. i unuci J.S. (tuženim), sa dijelom od po 1/3,

da je ostaviteljica, osim kćerke M.K. (tužiteljice) imala i kćerku E.K., čiji je nasljedni dio po pravu predstavljanja uručen njenom sinu - tuženom D.K., i sina I.M., čiji je nasljedni dio uručen po pravu predstavljanja njegovoj kćerci – tuženoj J.S.,

da je u utuženom periodu (jul 2009. godine – jun 2014. godine) ostaviteljica živjela u zajedničkom domaćinstvu sa sinom I.M., koji se „brinuo o njenim potrebama, te istu pomagao“, da je u periodu od 1992. godine do 2003. godine živjela u zajedničkom domaćinstvu sa kćerkom E.K., te da su se „njih dvije upravo u tom vremenskom periodu uzajamno pomagale“,

da je „tužiteljica, kao i sva bliža rodbina,“ ostaviteljicu „pomagala, odnosno finansirala njenu ishranu, liječenje, ogrev, troškove tuđe njege i pomoći“, kao i da je u utuženom periodu tužiteljica „najviše brinula“ za ostaviteljicu,

da je ostaviteljica bila korisnik porodične penzije u iznosu od 254,00 KM i dodatka za njegu i pomoć druge osobe u iznosu od 60,00 KM,

da je sin ostaviteljice, I.M., tek „nekoliko mjeseci prije smrti počeo ostvarivati prava na penziju“, kao i da je ostvarivao „prihode i od izdavanja stana u zakup“, te da je „počev od 2013. godine, I.M. sin, R.M. ... slao 200,00 KM - 250,00 KM“,

da je „tužiteljica na svoj račun naplatila“ novčani iznos od oko 9.000,00 KM, koji je ostaviteljici dosuđen na ime naknade štete zbog povreda zadobijenih u saobraćajnoj nezgodi 2008. godine,

da su tuženi „shodno svojim mogućnostima pomagali“ ostaviteljicu „donoseći joj određene prehrambene namirnice“, kao i da je „tuženi D.K. u periodu 2003.-2004. godine, živio u kući koja se nalazila neposredno do kuće u kojoj“ je živjela ostaviteljica,

pa je na osnovu provedenih dokaza prvostepeni sud zaključio „da se tužiteljica u periodu počev od 2009. godine, pa sve do 27.01.2015. godine ... najviše brinula“ za ostaviteljicu,

a, obzirom da su „davanja tužiteljice ... bila zakonska obaveza tužiteljice ... prema majci“, da navedena „davanja, nisu usmjerena prema bogaćenju, stvaranju nove vrijednosti ili ulaganja u nekretninu ili druge stvari koje bi eventualno povećale vrijednost zaostavštine, nego na davanja koja se isključivo odnose na izdržavanje i pribavljanje osnovnih životnih potreba“, kao i da „obaveza punoljetnog djeteta u izdržavanju roditelja nije izjednačena sa obavezom izdržavanja ostalih srodnika“, te da se „ne može tražiti ono što je dato ili učinjeno na ime izdržavanja, odnosno ono što je dato ili učinjeno u vršenju prirodne, moralne ili društvene dužnosti“,

prvostepeni sud je pozivom na odredbe Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 23/07, dalje Porodični zakon) o pravu i dužnosti međusobnog izdržavanja (član 192.), o obimu međusobnog izdržavanja (član 193.), o dužnosti punoljetnog djeteta (član 198.) i o pravu na naknadu za dato izdržavanje (član 223.), kao i na odredbe Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, dalje Zakon o obligacionim odnosima) o izvršenju neke prirodne obveze, ili neke moralne ili društvene dužnosti (član 213.), u konačnom zaključio da „nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbom člana 223. Porodičnog zakona“ i odbio je tužbeni zahtjev,

dok je prvostepeni sud primjenom odredbe člana 119. stav 1. Zakona o parničnom postupku odlučio o troškovima parničnog postupka (obvezao je tužiteljicu da tuženim naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.120,00 KM), međutim, odluka o troškovima parničnog postupka se žalbom ne pobija i stoga se ne razmatra u žalbenom postupku.

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

U žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, tužiteljica kroz sva tri žalbena razloga u bitnom tvrdi da je odbijanjem tužbenog zahtjeva prvostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka, koje konkretizira u povredi odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku, jer nije „brižljivo i savjesno

cijenio svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno“, da se pravilnom ocjenom iskaza svjedoka može zaključiti „da je tužiteljica angažirala sve žene koje su čuvale“ ostaviteljicu, da iskazi svjedoka koji opisuju način na koji je R.M. izdržavao svog oca, I.M., „nisu pravno relevantni za ovu pravnu stvar“ i isti su proturiječni, kao i da je u prvostepenom postupku utvrđena „odlučna činjenica“ da je „tužiteljica snosila troškove njege S.M., izdržavanja i ogreva, a da to nisu učinili tuženi“, te s tim u vezi, tvrdi da je prvostepeni sud trebao svoju odluku zasnovati na „odredbi člana 143 Zakona o nasljeđivanju SRBiH“, kojom je propisano „da nasljednik odgovara za dugove ostavioca do visine vrijednosti nasljednog dijela“, a ne na odredbama Porodičnog zakona, iz čega je razvidno da, i pored toga što nije bila izričita u kom dijelu pobija prvostepenu presudu, prethodno iznesenim žalbenim navodima pravilnost i zakonitost prvostepene presude pobija u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu u pogledu glavne stvari, a ne u dijelu kojim je odlučeno o troškovima parničnog postupka.

Takve, međutim, tvrdnje tužiteljice, ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njenim žalbenim navodima ocijenio da je prvostepeni sud pravilno cijenio i prosudio sve izvedene dokaze u svemu onako kako mu nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku i svakom od dokaza je dao odgovarajući značaj sa aspekta relevantnih gore pomenutih odredbi materijalnog prava. Prvostepeni sud je temeljem provedenih dokaza, utvrdio sve činjenice i okolnosti o kojima se vodi spor i koje su relevantne za odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu (pravu na naknadu troškova za dato izdržavanje) sa aspekta odredbi Porodičnog zakona. Stečeno uvjerenje o neosnovanosti tužbenog zahtjeva prvostepeni sud je opravdao dovoljnim i uvjerljivim razlozima koji imaju logičnu činjeničnu i pravnu osnovu. Prema tome, u obrazloženju prvostepene presude utvrđene relevantne činjenice i okolnosti opravdavaju zaključak prvostepenog suda o neutemeljenosti tužbenog zahtjeva, i na podlozi utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo. Time u pravcu istaknutih žalbenih razloga i navoda u prvostepenoj presudi nisu učinjeni žalbom ukazani propusti procesne naravi, a ni činjenične i pravne naravi za koje tužiteljica tvrdi da su uticali na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Naime, u prvostepenoj presudi su pravilno utvrđene činjenice i okolnosti, kako ih u suštini prikazuju obje strane i koje tužiteljica ni žalbom nije osporila, a pogotovo ih nije pobila, da je tužiteljica kćerka ostaviteljice, a da su tuženi unuci ostaviteljice, kao i da je u utuženom periodu tužiteljica „najviše brinula“ za ostaviteljicu, ali da je i „sva bliža rodbina“ ostaviteljicu „pomagala, odnosno finansirala njenu ishranu, liječenje, ogrev, troškove tuđe njege i pomoći“. Međutim, prvostepeni sud je u ovom sporu utvrdio i više činjenica, od onih koje su neophodne za rješidbu ove pravne stvari, imajući u

vidu mjerodavno materijalno pravo koje se ima primijeniti, što u konačnici ne utiče na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Jer, imajući u vidu da je predmet tužbenog zahtjeva, zahtjev za naknadu izdataka učinjenih za izdržavanje preminule ostaviteljice istaknut prema njenim nasljednicima, to znači da se ovaj tužbeni zahtjev prosuđuje i spor rješava primjenom mjerodavnih odredbi Porodičnog zakona. Jer, obveze koje su predmet spora predstavljaju obveze osoba, koje su bile dužne da po zakonu izdržavaju ostaviteljicu, a ne obveze koje su prešle na njih temeljem nasljeđivanja. Dakle, prilikom rješidbe ove pravne stvari ne primjenjuju se odredbe Zakona o nasljeđivanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 36/17), niti odredbe Zakona o obligacionim odnosima, jer je Porodični zakon, kao *lex specialis*, u potpunosti uredio obvezu punoljetne djece da izdržavaju svoje roditelje i pravo na naknadu izdataka koji su učinjeni radi izdržavanja roditelja.

Tako, odredba člana 198. stav 1. Porodičnog zakona propisuje da su punoljetna djeca dužna da izdržavaju svoje roditelje koji su nesposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine, dok odredba člana 223. istog Zakona propisuje da fizička ili pravna osoba koja je imala troškove radi izdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti naknadu tih troškova od osobe koja ju je po zakonu dužna izdržavati, ako su učinjeni troškovi bili opravdani.

Dakle, prema prethodno citiranim odredbama Porodičnog zakona punoljetna djeca ostaviteljice (tužiteljica M.K., I.M. i E.K.) bila su prije svih u obvezi da izdržavaju svog roditelja (ostaviteljicu S.M.), ukoliko su ispunjeni propisani uvjeti (da je ostaviteljica nesposobna za rad i da nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine), a pravo na naknadu troškova radi izdržavanja ostaviteljice ima treća osoba i može ih tražiti samo od punoljetne djece ostaviteljice, naravno samo ako su ti troškovi bili opravdani.

Prema tome, u situaciji kada je tužiteljica, kao kćerka zakonski obveznik izdržavanja ostaviteljice, kao i sin I.M. i ranije preminula kćerka E.K., onda tuženi, kao unuci nemaju zakonsku, već moralnu obvezu, da izdržavaju ostaviteljicu. Jer, kao što je rečeno, prije svih, djeca su u obvezi da izdržavaju roditelje (član 198. stav 1. Porodičnog zakona), pa tako je to bila dužna činiti i tužiteljica, a tek u slučaju da ostaviteljica nije imala ni jedno punoljetno dijete, onda se pravo na izdržavanje ostvaruje onim redoslijedom kojim su davaoci izdržavanja pozvani na nasljeđivanje (član 202. Porodičnog zakona).

Kako kod izloženog, nisu osnovani žalbeni razlozi i navodi kojima tužiteljica pobija prvostepenu presudu, obzirom da u konkretnoj situaciji ne postoji zakonska, već samo moralna obveza tuženih (unuka) da izdržavaju ostaviteljicu (baku), sve činjenice i okolnosti obzirom na gore pomenute odredbe Porodičnog zakona po kojima se postavljeni tužbeni zahtjev raspravlja i prosuđuje su temeljem pruženih dokaza potpuno i pravilno utvrđene, pošto je prvostepena presuda pravilna sa stanovišta primjene materijalnog prava, pa kada je to tako, onda prvostepeni sud nije povrijedio pravila o osnovanosti tužbenog zahtjeva kada je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice, a nije počinio ni žalbom ukazane povrede odredaba parničnog postupka, a niti one na koje sud pazi po službenoj dužnosti, radi čega je valjalo žalbu tužiteljice kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu potvrditi na osnovu odredbe člana 335. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Zahtjev tuženih za naknadu troška nagrade advokatu za sastav odgovora na žalbu valjalo je odbiti, budući da prema odredbi člana 323. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odgovor na žalbu nije obvezna procesna radnja, a po ocjeni ovog suda, ta procesna radnja (pa tako i trošak vezan za nju) ni prema sadržaju odgovora na žalbu nije bila nužna za zaštitu prava tuženih u ovom sporu.

Na osnovu svega izloženog odlučeno je kao u izreci ove presude.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Dragana Tešić